

Merenrantaniityt

Boreala havssträndängar av Östersjötyp

Koodi: 1630

Luontodirektiivin luontotyyppi (liite I)

Luontodirektiivin ensisijaisesti suojeltu luontotyyppi

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, kehityssuunta paraneva

Luonnehdinta

Merenrantaniittyjä kehittyä alaville merenrannoille, joilla maanaines on ainakin osaksi hienorakeista hietta-, hiesu- tai savi-maata. Merenrantaniityt ovat ruoho- ja heinävaltaisia, pääosin puuttomia ja ainakin osin matalakasvuisia. Merenrantaniittyjä on usein perinteisesti laidunnettu tai niitetty, jolloin ne ovat pysyneet avoimina, kasvilajistoltaan monimuotoisina ja pesiville kahlaajalinnuille sopivina elinympäristöinä. Merenrantaniittyjen kasvillisuus muodostuu rannalla vyöhykkeisesti tai mosaiikkimaisesti esiintyvistä kasviyhdyksistä. Suolaisuutta sietävä lajisto on lähimpänä rantaa. Etenkin Pohjanlahden merenrantaniittyjen kasvillisuus on jatkuvassa muutoksessa maankohoamisen vuoksi. Uutta maata paljastuu merestä vähitellen ja kasvillisuusvyöhykkeet siirtyvät alemmaksi.

Merenrantaniityille tyypillistä kasvilajistoa ovat muun muassa suolavihvilä, jouhiluikka, rönsyrölli, luhtakastikka, pikkurantasoppi ja merisuolake. Kahlaajista muun muassa harvinainen etelänsuosirri, punajalkaviklo, töyhtöhyppä ja kuovi pesivät merenrantaniityillä; ja muuttoaikoina vesirajan lietteiköt ovat tärkeä ruokailuympäristö hanhille ja vesilinnuille yli puolet merenrantaniittyjen kokonaispinta-alasta.

Merenrantaniittyjen edustavuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat kasvillisuuden matalakasvuisuus ja vyöhykkeisyys, kasvi- ja lintulajiston monipuolisuus, järviruo'on ja

pensaiden niukkuus sekä luontainen vesitalous (ei ojituksia). Edustavimpia ovat niityt, joilla laidunnus jatkuu tai sen loppumisesta on kulunut vain lyhyt aika.

Levinneisyys

Merenrantaniittyjä esiintyy koko Suomen rannikolla ja saaristossa. Yli puolet kokonaispinta-alasta sijaitsee Perämeren rannikolla, missä rantaniittyvyöhykkeet ovat leveimmillään, ja mistä löytyy vielä laajoja laidunnettuja rantaniittyjä. Muualla esiintymät ovat pääosin pieniä ja hajallaan.

Nykytila ja uhkatekijät

Laajat matalakasvuiset merenrantaniityt ovat nykyään harvinaisia. Laidunnuksen ja niiton loputtua niityt kasvavat umpeen järviruo'on ja pajupensaikon runsastuessa. Muita uhkia ovat Itämeren rehevöitymisestä johtuva rantakasvillisuuden rehevöityminen sekä rantaniittyjen poikki vedetyt peltojen kuivatusojat. Myös ilmaston lämpenemisen aiheuttama merenpinnan kohoaminen johtaa suhteellisen maankohoamisen hidastumiseen, mikä uhkaa maankohoamisrannikon avoimia rantaniittyjä ylläpitäviä prosesseja. Vesialueiden ruoppauksesta syntyviä massoja sijoitetaan usein rantaniityille, ellei niitä ole kaavoituksessa huomioitu. Rantaniittyjen hoitoon voi saada maatalouden ympäristökorvausta.

Kuva: Katja Raatikainen